

82

UNIVERSITATEA „REGELE FERDINAND I.” DIN CLUJ
FACULTATEA DE MEDICINĂ

978
No. 887

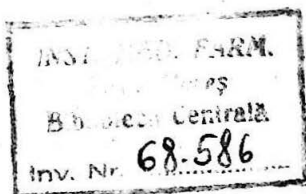
ȘTIRI MEDICALE

DIN 1891 ÎN „GAZETA TRANSILVANIEI” ȘI
„TELEGRAFUL ROMÂN”

DOCTORAT ÎN MEDICINĂ ȘI CHIRURGIE
PREZENTATĂ ȘI SUSȚINUTĂ ÎN ZIUA DE 9 APRILIE 1936.

DE
IULIU GIVULESCU

„VICTORIA” INSTITUT DE ARTE GRAFICE CLUJ

Strada A. Vlăhuta No. 3.

UNIVERSITATEA „REGELE FERDINAND I.” CLUJ
FACULTATEA DE MEDICINĂ

Decan: Prof. Dr. MICHAIL D.

Profesori:

Clinica stomatologică	D-l. Prof. Dr.	<i>Aleman I.</i>
Bacteriologie	” ”	<i>Barori V.</i>
Istoria medicinei	” ”	<i>Bologa V.</i>
Patologia generală și experimentală	” ”	<i>Botez A. M.</i>
Clinica oto-rino-laringologică	” ”	<i>Buzoianu G.</i>
Istologia și embriologia umană	” ”	<i>Drăgoiu I.</i>
Semiologie medicală	” ”	<i>Goia I.</i>
Clinica ginecologică și obstetricală	” ”	<i>Grigoriu C.</i>
Clinica medicală	” ”	<i>Hațieganu I.</i>
Medicina legală	” ”	<i>Kernbach M.</i>
Farmacologia și farmacognozia (supl.)	” ”	<i>Popovici Gh.</i>
Clinica oftalmologică	” ”	<i>Michail D.</i>
Clinica neurologică	” ”	<i>Minea I.</i>
Igiena și igiena socială	” ”	<i>Moldovan I.</i>
Radiologia medicală	” ”	<i>Negru D.</i>
Anatomia descriptivă și topografică	” ”	<i>Papilian V.</i>
Clinica chirurgicală }	” ”	<i>Pop A.</i>
Medicina operatoare }	” ”	
Fiziologia umană (supl.)	” ”	<i>Drăgoiu I.</i>
Clinica infantilă	” ”	<i>Popovici Gh.</i>
Balneologie	” ”	<i>Sturdza M.</i>
Clinica dermato-venerică	” ”	<i>Tătaru C.</i>
Clinica urologică	” ”	<i>Țeposu E.</i>
Chimia biologică	” ”	<i>Thomas P.</i>
Clinica psihiatrică	” ”	<i>Urechia C.</i>
Anatomia patologică	” ”	<i>Vasiliu T.</i>

JURIUL DE PROMOȚIUNE

Președinte: D-nul Prof. Dr. V. Bologa

Membrii: { ” ” ” *M. Sturdza.*
 ” ” ” *I. Aleman*
 ” ” ” *D. Michail*
 ” ” ” *Gh. Popovici*

Supleant: Dl. Doc. Dr. Tr. Popovici.

Introducere.

În istoriografia noastră medicală în afară de lucrarea Dlui Profesor Dr. V. Bologa, „Contribuțiuni la istoria medicinei în Ardeal“ (Cluj 1927) și de câteva articole răslețe, ne lipsesc aproape complet știrile necesare despre medicii români din Ardeal înainte de Unirea. Dl. Prof. Dr. V. Bologa accentuează în lucrările sale, că medicina românească s'a născut în Țara-Veche și că Ardealul prin vitregia sorții n'a avut o mișcare medicală românească organizată. Dar Ardealul încă din secolul XVIII a avut medici români răsleți între cari mai multe figuri impozante, ca Ioan Molnar Pinariu, Pavel Vasiciu și alții. Deasemenea avem medicii români ardeleni emigrați în Țară, între cari un Victor Babeș, Emil Pușcariu, Gheorghe Crăiniceanu și mulți alții cari au contribuit într'o măsură destul de mare la mișcarea medicală românească.

Se împune pentru viitor, după ce Dl. Profesor Dr. V. Bologa i-a reușit să pună în lumină justă activitatea figurilor mari de medici români ardeleni, să strângem datele despre ceilalți medici români ardeleni, numărul lor, repartizarea lor, activitatea lor medicală și mai ales culturală și politică (care în toate timpurile a fost de mare însemnătate pentru Ardealul românesc.) Mai departe este un deziderat al viitorului să ne dăm seama, care a fost interesul marelui public românesc din Ardeal pentru mișcarea românească din Țara-Veche și în general pentru chestiunile medicale, cum s'a manifestat acest interes în publicistica românească ardeleană. Însfârșit presintă interes și stiri de ordin sanitar din fosta Ungarie, întrucât ele se referă și la populația românească.

A strânge toate aceste informații documentare pentru veacul înainte de Unire nu este lucru ușor. O presă medicală și o literatură medicală românească în Ardeal nu exista. Astfel cel mai firesc și cel mai precis izvor de documentare ne lipsește.

Un izvor util se poate afla în presa cotidiană românească a Ardealului. Gazetele noastre înainte de Unire, în frunte cu Gazeta Transilvaniei din Brașov, erau — deși modeste — la înălțime. Informațiile date erau exacte, bine cumpănite, redactorii erau de obicei oameni de mare cultură, deplin conștienți de răspunderea lor față de public. Foarte des informațiile medicale se datorau chiar medicilor români Ardeleni, cari în frumoasa lor activitate socială și culturală, țineau să colaboreze și la gazetele românești. Astfel informațiile de interes medical în majoritatea lor covârșitoare, sunt

demne de încredere, au valoare documentară și pot servi în lipsa altor izvoare. Deasemenea în diferitele știri despre manifestările sociale ale românilor Ardeleni, găsim tot din nou nume de medici din diferite localități. Cu ajutorul acestora se va putea cu timpul dresa lista și se va putea constata repartizarea topografică și în timp a lor. În sfârșit necrologele, articolele comemorative etc. despre medicii români Ardeleni, sunt utile ajutoare pentru stabilirea biografilor.

În felul acesta se va putea cu timpul extrage, din periodicele noastre Ardelene, materialul documentar necesar pentru o complectă istorie medicală a românismului ardelean. Dl. Profesor Dr. V. Bologa intenționează să înceapă această operă migăloasă, cu ajutorul colaboratorilor și doctoranzilor săi. Este evident o operă de lungă durată, trebuind să se despoaie presa noastră într'un răstimp de mai mult de un veac. Inceputul se face cu această teză.*) S'au extras două ziare frunțase a Ardealului din anul 1891, *Gazeta Transilvaniei din Brașov* și *Telegraful Român din Sibiu*. Multe informațiuni sunt identice în amândouă gazetele. În cozuri de acestea am dat preferință celor din *Gazeta Transilvaniei*. În general gazeta din Brașov avea informațiuni mult mai bogate și multilaterale decât cea din Sibiu. Având și o rubrică specială, „Higienă” găsim în ea și preocupări medicale de ordin mai general.

Informațiile le-am grupat în următoarele capitole:

1. Știri despre medicii români Ardeleni.
 2. Știri despre medicii din Țara-Veche.
 3. Știri sanitare din Ardeal.
 4. Știri sanitare din Țara-Veche.
 5. Știri sanitare din Ungaria.
 6. Articole de popularizarea medicinei; bibliografie medicală românească.
 7. Publicitate medicală.
 8. Știri medicale din străinătate.
- La ultimul capitol nu am extras decât știrile cari mi s'au părut de interes mai general.

*) Între timp s'au mai lucrat două teze de felul acesta: a d-lui *Alexandru C. Bernhard*, pentru anul 1893 și a d-lui *George D. Chiru*, pentru 1895. Folosindu-ne de experiențele făcute la aceste teze, nu ne-am mai mulțumit de a da știrile în ordine simplă cronologică, ci am căutat să le grupăm, după cum arătam mai sus.

Știri medicale din 1891 în „Gazeta Transilvaniei“ și „Telegraful Român“.

I. Știri despre medicii români ardeleni.

1. Mediciniști români în Viena.

Din societatea „România Jună“ din Viena, au făcut parte: Drd. med. E. Solomon, N. Comșa, Al. Borza, V. Colceriu, T. Lupu, E. Prodanciuc, M. Popescu, L. Popovici, T. L. Tilea și G. I. Anca.

Gazeta Transilvaniei Joi 10 (22.) Ian. 1891.)

2. Medicinist român din Lipova.

Drd. în medicină Al. Brădean a aranjat o petrecere în Lipova, pentru ajutorarea copiilor săraci.

(Gazeta Transilvaniei 18 (30 Ian) 1891.)

3. Medic român în biroul pt. turism al orașului Brașov.

Din biroul oficial pentru străini din Brașov, a făcut parte Dr. Baiulescu Gheorghe.

(Gazeta Transilvaniei 30 Ian. (11 Febr.) 1891.)

4. Promoție în Cluj.

Promovat. Din Cluj ni-se scrie, că la Universitate dl. Alexandru Andressi fu promovat în ziua de 31 Ian. de doctor în medicină universală.

(Gazeta Transilvaniei 22 Ian (3 Febr.) 1891.)

5. Medicinist președinte al „României June“ din Viena.

„România Jună“ din Viena a fost condusă de președintele Drd. în medicină I. Gr. Țăranu.

(Gazeta Transilvaniei 2 Ian. (3 Febr.) 1891.)

6 Medici români din Sibiu și împrejurimi.

Pentru suprasolviri mulțumește Reuniunea femeilor române din Sibiu, între alții și la Dr. Ioan Moga medic din Sibiu. Dr. Niculaie Racoția medic în Șeica-Mare. Dr. Ioan Pop medic c. reg. din Sibiu. Dr. Ilie Beu medic în Sibiu, Dr. Balint medic în Sibiu.

(Telegraful Român 7/19 Febr. 1891.)

7. Medic român în Cluj.

Dr. Ioan Comșia, asist. la univ. din Cluj lângă Prof. de psihiatrie Dr. Lechner, unul dintre medicii cei mai cualificați de aici, câștigându-și doctoratul cu multă și laudabilă diligență, este stabilit în Cluj.

(Gazeta Transilvaniei 12 (24) Febr. 1891.)

8. Medici români din Sibiu.

Pentru ofrandele și suprasolvirile făcute, se mulțumește Dlor Dr. Ioan Moga, (Herman Süßmann.) Dr. Ilie Beu.

(Gazeta Transilvaniei 15 (27) Febr. 1891.)

9. Medicinști în comitetul Soc. „Petru Maior“ din B.-Pesta.

Societatea de lectură „Petru Maior“ din Budapesta a avut în comitet: Dnii Drd medicină Atanasie Bradean, Petru Hubian.

(Gazeta Transilvaniei 21 Febr. (2 Martie) 1891.)

10. Alți medici români ardeleni.

Reuniunea femeilor române din comitatul Hunedoarei mulțumește tuturor celor ce au contribuit între alții și Dlor Dr. Cornel Moldovan medic în Băița. Dr. I. Grecu medic în Rășinari.

Telegraful Român 14 (26 Martie) 1891.)

11. Medicinist român în B.-Pesta.

Dr. Florian Munteanu, medicinist an III. la Univ. Budapesta, mulțumește generoșilor Domni, cari l'au ajutat material pentru reușită anului urmat.

(Gazeta Transilvaniei 22 Martie (3 April.) 1891.)

12. Alți medici români.

Prin listele colectante pentru Fondul Femeilor Române figurează Drii Emil Filipian, Dr. Ioan Panea medicul orașului Caracal, și Drd. în medicină Emil Pop.

(Gazeta Transilvaniei 3 (15) Mai 1891.)

13. Moartea doctorului Ioan Moga din Sibiu.

Deces: Din Sibiu primim dureroasa știre despre moartea distinsului medic român Dr. Ioan Moga, ginerele regretatului Iacob Bologa și cumnatul d-lui Valeriu Bologa, dirigentul general al Filiălei Albina. Decedatul a fost medic de comitat, medic-șef al societ. de asigurare Transilvania, medic al Consistoriului și al Seminarului arhidiecezan gr. or., membru al dir. inst. de credit și econom. „Albina“ etc.

(Gazeta Transilvaniei 21 Mai (2 Iunie) 1891.)

14. Distincțiune.

Medical de regiment Dr. Ioan Pop din reg. 31 inf. a fost decorat de Maj. Sa cu crucea de aur pentru merite,

(Gazeta Transilvaniei 24 Mai (5 Iunie) 1891.)

15. Promoție.

Sâmbătă în 6 Iunie st. n. a fost promovat la Univ. din Cluj, ca doctor în medicină Ștefan Bonfiniu Banfi, fiu al preotului român din Șomoștelec.

(Gazeta Transilvaniei 28 Mai (9 Iunie) 1891.)

16. Inștiințare.

Dr. Stoica, medicul Casei cercuale din Rodna-Veche, înștiințează pe toți acei cari s'au înscris pentru „Tratatul boalelor acute infecțioase“ că v'a apare incurând această lucrare a sa.

(Gazeta Transilvaniei 6 (18) Iunie 1891.)

17. Promovat.

Di Sever Gania din Năsăud, în 27 Iunie a. c. a fost promovat doctor în medicină al Universității din Gratz.

(Gazeta Transilvaniei 20 Iunie (2 Iulie) 1891.)

18. Medic român la spitalul din Cluj.

DI. Dr. Alexandru Andressi, fost practicant lângă prof. de anatomie din Cluj, iar din 15 Martie a. c. asistent lângă prof. de oculistică Szilágyi, cu 1 Iulie a. c. fu numit și medic al despărțământului oculistic al spitalului „Karolina“ din Cluj. D-sa este unul dintre acei Români tineri, cari prin mari greutăți și neajunsuri a potut ajunge la un post atât de onorific.

(Gazeta Transilvaniei 27 Iunie (9 Iulie) 1891.)

19. Nou medic al seminarului din Sibiu.

Ca medic al seminarului în locul regretatului medic Dr. I. Moga, a fost ales de Consistoriul plenar din Sibiu DI. Dr. Ilie Beu.

(Gazeta Transilvaniei 6 (18) Iulie 1891.)

20. Medic de cerc român.

În comuna Leș comitatul Bihorului s'a ales medic de cerc cu unanimitate DI. Dr. Ioan Manguica.

(Gazeta Transilvaniei 3 (15) Aug. 1891.)

21. Un Român medic al orașului Hunedoara.

Ca medic opidan în Hunedoara a fost ales cu unanimitate DI. Dr. Emil Negruțiu din Gherla.

(Gazeta Transilvaniei 10 (22) Aug. 1891.)

22. Alt medic român ardelean.

Cu ocazia petrecerii românești din Miheșul de Câmpie au suprasolvit: Dr. Ioan Uilăcan medic cercual în Săn-Petru.

(Gazeta Transilvaniei 18 (30) Sept. 1891.)

23. Institut pentru cultura vaccinului animal.

DI. Dr. Vuia, medicul băilor Herculane, s'a întors la Arad, unde și-a reluat practica medicală. Aici Dr. Vuia a deschis un stabiliment, care este chemat a aduce mari servicii poporului nostru. Este vorba despre un institut pentru cultura vaccinului animal, de unde se vor scoate ultoi dela viței, pentru ultoirea copiilor și adulților în contra vărsatului. Dr. Vuia este primul Român, care în monarhia noastră are asemenea institut. Sperăm că medicii români nu vor întârzia

a sprijini o instituție sanitară atât de folositoare și nu vor da banii lor pentru limfa preparată la străini, carea — precum ni-se asigură — cu nimic nu este mai superioară.

(Gazeta Transilvaniei 1 (13) Oct 1891.)

24. Medic român în Șeica-Mare.

Se mulțumește pe cale publică pentru suprasolviri cu ocaziunea petrecerii din Șeica-Mare; a dat și Dr. Nicolaie Racoția, medic în Șeica-Mare.

(Gazeta Transilvaniei 9 (21) Oct. 1891.)

25. Medic român în Șomcuta-Mare.

Mulțumită publică pentru colecta publică al „Corului plugarilor români” din Șomcuta-Mare. Figurează și Dr. Iosif Farcaș, medic de cerc și controlor al Reuniunii.

(Gazeta Transilvaniei 12 (24) Oct. 1891.)

26. Alt medic militar român.

Din jurul Bistriței ni-se scrie, că în urma manevrelor Regale de astă toamnă, dl. Dr. Albini Pop, medic militar, a rămas mai mult timp în Monor, unde a curat doi tineri români unul lovit de copita unui cal, iar celalalt a trebuit să i-se facă o operație dintre cele mai grele. Amândoi au fost vindecați, iar Dl. Dr. Pop a lăsat cele mai plăcute amintiri în sufletul conaționaliilor săi Români din Monor.

(Gazeta Transilvaniei 18 (30) Oct. 1891.)

II. Știri despre medici din Țara-veche.

27. Victor Babeș.

Microbii din gură: sub acest titlu Dr. Noel publică în ziarul „Național” un articol, în care expune între altele și că în ce privește cavitatea bucală se știe că grație experientelor Savanțului nostru prof V. Babeș, că bacilul anginei differice acest mare flagel, nu-se implantează în cavitatea bucală, până ce niște micrococi nu au preparat mai înainte terenul, ceea-ce înseamnă, că dacă am avea prealabila grijă de a omori pe acești microbi, bacilii differici nu s'ar dezvolta și cultiva în gura noastră, prin urmare nu am avea angină differică.

(Gazeta Transilvaniei 1891.)

28. Babeș.

Ziarele medicale din Paris sunt pline de elagii ce se aduc prof. nostru Dr. V. Babeș, pentru noul metod inventat în administrarea limfei lui Koch bolnavilor leproși. Dr. Babeș a procedat anume dela cantitatea cea mai minimă, a întrerupt cura îndată ce a observat cea mai mică reacțiune, a făcut pauze diferite, le-a regulat în mod precis dieta și temperatura externă. Cercetările făcute la microscop în urma mai multor injecțiuni a arătat, că microbii leprei emigrează la periferie în număr mare și caută a părăsi încet cu încetul organismul atacat, tocmai precum se întâmplă aceasta la lupus. E de notat, că d. Babeș este cel dintâi, care a aflat în chipul acesta eficacitatea limfei lui Koch, pentru bolnavii leproși.

(Gazeta Transilvaniei 12 (24) Ian. 1891.)

29. Gh. Marinescu, Căpitanovici.

„Tinerimea română studiosă“ din Berlin a cărui președinte este Dr. G. Marinescu, Sâmbătă în 10 Ian. a ținut ședință, în care dl. Dr. Marinescu a vorbit despre tratamentul lui Koch în boalele tuberculoase, iar în ședința viitoare va vorbi Drd. în medicină dl. Căpitanovici.

(Gazeta Transilvaniei 15 (27) Ian. 1891.)

30. † Nic. Grancea.

Doctorul Nic. Grancea, medic de regim. cl. II., cav. al ordin. „Steaua Română“ și „Takova“, a răposat în București la 4 Ian. în etate de 40 ani. Răpostul a fost de naștere ardelean născ. în districtul Făgărașului. Încă ca student al Școlii naționale de medicină el părăsi cu mai mulți camarazi de ai săi băncile școlii, pentru a lua parte ca voluntar în războiul sârbo-turc, în ambulantele „Crucea roșie română“ de unde s'a întors cu grad. de Cavaler al ordinului „Takova“, în răzb. de indep. a României, Nic. Grancea, o obținut medalia „Virtutea Militară“. La marele atac al Redutei Grivița, când batalionul al 2-lea de vânători și-a creat o legendă de eroism în istoria militară a României, sub-chirurgul Nic. Grancea din propriul său indemn, însoți pas de pas, batalionul său. Cu ocazia aceasta a fost rănit de un glonț care a străbătut mâna dreaptă și i-a atins pânțelece tocmai în momentul când pansa un rănit. În schimb primi „Steaua României Grad de cavaler“, pe câmpul de război. După terminarea războiului, Grancea își continuă studiile sale medicale la fac. de med. din București, unde în 1889 a obținut titlul

academic de doctor în medicină, iar în 1890 fu înaintat la gradul de medic de regiment cl. II. (căpitan.)

(Gazeta Transilvaniei 17 (29) Ian. 1891.)

31. Un dentist român în America.

La examenul general de doctorat și de absolvire a studiilor ținut la colegiul surgico-dentistic din Filadelfia, tânărul Leon Velescu din România, a obținut crucea de aur al premiului principal cu un succes rar. Tânărul Velescu va începe practica la București.

(Gazeta Transilvaniei 22 Febr. (4 Martie) 1891.)

32. I. Felix.

În tomul XII. al publicațiunii Academiei Române, partea care cuprinde Memoriile Sect. științifice, s'a tipărit cartea: Igiene la expoziția universală de la Paris din anul 1889 de Dr. I. Felix.

(Gazeta Transilvaniei 23 Mart. (4 April.) 1891.)

33. V. Babeș.

Dr. Prof. Dr. V. Babeș, ține un ciclu de conferințe publice la institutul de Bacteriologie din București. Distingitul profesor a ținut în 20. a. l. c. o conferință despre „Mijloace naturale de apărare a organismului în contra invaziunii microbilor“. Dr. Babeș este ascultat de un public f. numeros. În 27 Martie v'a ține 3-a conferință publică și va vorbi despre aer, apă și pământ.

(Gazeta Transilvaniei 29 Martie (10 April.) 1891.)

34. Val. G. Negrescu.

La concursurile premiului Academiei Române s'au prezentat următoarele publicațiuni. Dr. Val. G. Negrescu. Despre friguri. Buc. 1889. Dr. Val. G. Negrescu: Mersul ultimelor epidemii de variolă în țară. Buc. 1889. Dr. Val. G. Negrescu: Compendiu anuar de experimentare terapeutică și remedii nouă din 1880. Focșani 1890.

(Gazeta Transilvaniei 29 Martie (6 April.) 1891.)

35. V. Babeș.

Un congres bacteriologic se va ține în Londra în luna

lui August. a. c. România va fi reprezentată prin Prof. Dr. V. Babeș.

(Gazeta Transilvaniei 3 (15) Mai 1891.)

36. V. Babeș.

Despre turbare conferință ținută de Prof. Dr. V. Babeș la instit. de bacteriologie din București. A fost 6-a conferință.

(Gazeta Transilvaniei 5 (17) Mai 1891)

37. V. Babeș.

Congres. In ziua de 27 Iulie se va ține un congres la Paris cu privire la tuberculoză. La acest congres va lua parte și Dl. Dr. V. Babeș.

(Gazeta Transilvaniei 5 (17) Mai 1891.)

38. Asaki ; Leonte.

La congresul de chirurgie din Paris guvernul român și facultatea de medicină vor fi reprezentate prin dd. Dr. Asaki și prin Dr. Leonte.

(Gazeta Transilvaniei 14 (26) Iunie 1891.)

39. Babeș.

In ziarul „Românul“ Prof. Dr. V. Babeș, scrie despre „Măsurile cari se recomandă pentru prevenirea difteriei.

(Gazeta Transilvaniei 7 (19) Iulie 1891)

40. Babeș.

Reprezentantul României la congresul de tuberculoză din Paris Dl. Dr. V. Babeș a fost ales între președinții de onoare ai acestui congres.

(Gazeta Transilvaniei 25 Iulie (5 Aug.) 1891.)

41. Pușcariu, (Emil).

Instit. Pasteur in Iași. Județul și comuna Iașilor a dat câte 2000 Lei pentru înființarea unui institut de inoculație pentru cei mușcați de câni turbați. Direcțiunea institutului o are Prof. de istologie dela Fac. medic. Iași, Dl. Dr. Pușcariu.

(Gazeta Transilvaniei 30 Iulie (11 Aug.) 1891.)

42. Tratamentul în contra tuberculozei.

Dl. Dr. N. Bărdescu intern al spit. „Filantropia a început să experimenteze la serviciul Dlui Dr. Leonte, noul tratament al Drului Lannelongue în contra tuberculozei. Această metodă constă în injecțiuni interstițiale de clorură de zinc înprejurul focarului tuberculos. Metoda a fost de curând comunicată Academiei de medicină din Paris și a atras atențiunea întregului corp științific. Aceste inoculări s'au făcut asupra a doi bărbați. Tratamentul acestor doi bolnavi a fost început de acum zece zile și se va urma regulat acest sistem.

(Gazeta Transilvaniei 17 (29) Aug. 1891.)

43. V. Roșculeț.

Praf antiseptic. Cetim din ziarul „Münchner Fremdenblatt“: Nizuinței neobosite după mijloace și îmbunătățiri noi în tratarea ranelor avem să mulțumim un interesant praf antiseptic. Dl. Dr. med. V. Roșculeț, a descoperit o compoziție, care după-cum s'a arătat la nenumărate experiențe în instit. de Higienea al universității din München sub controlul prof. Dr. Emmerich, este un adevărat antiseptic și fiind-că nu e otrăvicios, este un praf foarte excelent pentru tratamentul rănilor și poate înlocui iodoformul care este scump și cu miros urât. Acest praf a fost numit de Dl. Dr. med. V. Roșculeț „Anilinat“ și se poate afla în München în fabrica chimică și de bandaje a d-lui A. Aubry.

(Gazeta Transilvaniei 27 Sept. (9 Oct.) 1891.)

44. Emil Pușcariu.

Numire. Dl. Dr. Emil Pușcariu, este numit medic secundar al spit. Sf. Treime din Iași.

(Gazeta Transilvaniei 19 (31) Oct. 1891.)

III. Știri sanitare din Ardeal.

45. Vărsat.

Din cauza vărsăturii s'au închis următoarele școli din comitatul Hunedoarei: Cigmei, Hondolu și Hăjdate.

(Gazeta Transilvaniei 18 (30) Ian. 1891.)

46. Trachom.

Recruții cari au boala trachom și a căror vindecare este probabilă, trebuie să fie încredințați supravegherii unui spital sau unui medic comunal și după însănătoșire trebuie aduși la asentare. Aceleași dispozițiuni ale ministr. ungar de războiu privesc și pe acei recruți cari sufăr de boli de ochi provocate în mod artificial.

(Gazeta Transilvaniei 1 (13) Febr. 1891.)

47. Difteria.

În comitatul Hunedoarei iarăși s'a ivit contagioasa boală a difteriei. În comuna Algiogiului s'au închis școalele din cauză că mulți copii sunt atinși de această boală periculoasă. Deasemenea grasează difteria și în comunele Certeș, Hondol și Beregeu, unde s'au ivit și vărsatul.

Gazeta Transilvaniei 5 (17) Febr. 1891.)

48. Boli epidemice.

În comuna Sâncel aproape de Blaj este închisă școala acum de vre-o 3 săptămâni din cauza morburilor epidemice ivite, cari au și secerat viața la mai mulți copii de școale; morburile sunt: vărsatul și grumăzarea.

(Gazeta Transilvaniei 15 (27) Febr. 1891.)

49. Vărsat.

În săptămânile din urmă vărsatul a luat mari dimensiuni la Cluj. După cum spun foile de acolo, numărul bolnavilor de vărsat se urcă deja la mai multe sute. Boala grasează cu deosebire la copii.

(Gazeta Transilvaniei 29 Martie (6 April.) 1891.)

50. Vărsat.

În comunele Hondol, Certeș și Birsău din comitatul Hunedoarei, grasează încă demultă vreme, din a cărei cauză școalele sunt închise. Tot din cauza vărsatului s'au sistat prelegerile în timpul din urmă și în comunele Săcărâmb și Glod.

(Gazeta Transilvaniei 10 (22) April. 1891.)

51. Spitalul de ochi din Brașov.

Raportul activității spit. de ochi din Brașov în anul

1890. În decursul anului au stat în căutarea spitalului de ochi r. ung. 384 de bolnavi, 199 bărb. și 185 fem. afară de acestea au fost tratați în ambulanțe 331 bolnavi. După naționalitate: 212 magh., 95 români, 74 germ., 3 italieni. S'au vindecat 177 bolnavi, 202 ameliorat, 5 nevindecat. Atâtea ameliorări se datorește trachomului (cari au fost 206) care pt. vindecare complectă este nevoie de un timp mai mult. Cazuri de cataracte operate 22, iridectomii 43.

Dr. Iosif Fabritius
director.

Dr. August. Fabritius
doctor al spitalului.

(Gazeta Transilvaniei 26 April. (8 Mai) 1891.)

52. Vărsat.

În comuna Bod din comitatul Brașovului a început să ia în zilele din urmă mari dimensiuni vărsatul între copii. Cazuri de moarte până acuma nu s'au ivit.

(Gazeta Transilvaniei 24 Mai (5 Iunie) 1891.)

53. Post vacant de medic în opidul Hațeg.

Pe lângă un salariu anual de 400 fl. și taxe obicinuie cari încă fac 2—300 fl. Afară de acestea medicul ce se va alege va putea fi numit și medic de cale ferate, având și acolo salariu. Termen de concurs e până la 20 Iunie. Petițiile a se adresa la magistratul opidului Hațeg. La acest post după cum se scrie, un medic român ar avea șanse de reușită.

(De fapt a fost numit mai târziu un medic ungur.)

(Gazeta Transilvaniei 28 Mai (9 Iunie) 1891.)

54. Febră tifoidă.

Tifus. Din Sebeșul Săsesc se anunță că acolo grasează tifosul în dimensiuni mari.

(Gazeta Transilvaniei 23 Oct. (4 Noemv.) 1891.)

55. Examinarea apei de beut din Brașov.

Ivindu-se cazuri de tifus cari încep de a-și însuși un caracter epidemic, căpitanatul orașenesc din Brașov a dispus ieri și alaltăieri o examinare riguroasă a rezervoriului pentru apa de beut. S'a constatat că rezervoriile sunt în bună stare. Totodată s'a dispus curățirea străzilor și a curților.

(Gazeta Transilvaniei 14 (26) Nov. 1891.)

IV. Stiri sanitare din Țara-veche.

56. Gripa.

Influența. Se zice, că în împrejurimile Bucureștilor s'ar fi ivit mai multe cazuri de influență, dar fără caracter epidemic.

(Gazeta Transilvaniei 12 (24) Ian 1891.)

57. Boala Principelui moștenitor.

A. S. R. Principele Ferdinand, moștenitorul tronului s'a îmbolnăvit de pojar. Monitorul oficial publică că A. S. R. este de ieri atins de pojar. Caracterul boalei este blând și cursul ei normal. Starea generală satisfăcătoare. *Dr. Theodori.*

(Gazeta Transilvaniei 15 (27) Ian. 1891)

58. Pelagră.

După datele statistice în România sunt până acuma bolnavi de pelagră 10.000 de țărani.

(Gazeta Transilvaniei 12 (24) Iunie 1891.)

59. Spitalele din România.

După statistica medicală pe anul trecut 1890 în România sunt 5.606.737 suflete cari beneficiază de 116 spitale cu 4118 paturi, din cari 2337 paturi bărbați, 1781 paturi femei. Din acestea sunt întreținute 12 de stat; 44 județe; 21 de comunele urbane; 8 de Eforia spitalelor; 10 de Epitropia Sf. Spiridon din Iași; 20 de comitee particulare și 1 de Epitropia Brăncovenească.

(Gazeta Transilvaniei 18 (30) Aug. 1891.)

60. Institutul Babeș.

În institutul bacteriologic al Dr. V. Babeș se află actualmente 41 de persoane mușcate de câini turbați, dintre cari 16 din România și restul din Bulgaria, Rusia, Austria și America. Starea sănătății bolnavilor este satisfăcătoare.

(Gazeta Transilvaniei 15 Sept. (1 Oct.) 1891.)

61. Gripa.

Influența. De vre-o 3 săptămâni bântue influența în

Botoșani și pare a avea consecințe mai rele decât epidemia de acum 2 ani. Mai în fiecare casă se află câte un bolnav de influență și ca consecință pneumonia, acum însă epidemia pare că începe a descrește.

(Gazeta Transilvaniei 11 (23) Oct. 1891.)

62. Institutul Babeș

În institutul bacteriologic Dr. V. Babeș au fost în tratament în luna lui Septembrie 43 de persoane și cu 24 rămase din luna August fac 67, dintre cari 50 din România, 10 din Bulgaria și Rumelia, 4 din Austria, 2 din America și 1 din Franța.

Toți au fost vindecați.

(Gazeta Transilvaniei 28 Nov. (10 Dec.) 1891.)

V. Știri sanitare din Ungaria.

63. Prea mulți medici.

În anii din urmă medicii ieșii de pe la universitățile ungherești s'au înmulțit prea tare și deaceia situația lor a început să fie din an în an mai critică, așa că astăzi tinerimea nu se prea îndeamnă a-și alege această carieră. La univ. din Budapesta s'au înscris în anul acesta 170, la medicină, în anii din urmă numărul lor a trecut de 250.

(Gazeta Transilvaniei 18 (30) Sept. 1891.)

64. Difteria.

Pe câmpia Ungariei, grasează în mod infricoșat difteria. Numai într'un singur oraș în Mezötur i-au căzut jertifă peste 500 de copii. Tot așa grasează și în alte orașe.

(Gazeta Transilvaniei 28 Nov. (10 Dec.) 1891.)

65. Difteria.

La Hódmezővásárhely pustiește grav între copii. Cu sutele să pregătesc sicriile, cari duc cu ele la groapă copii. Se zice că populația este grozav de deprimată din cauza aceasta. Sunt strade întregi unde nu mai poți vedea un copil pe stradă, căci pe toți i-a omorât infiorătoarea boală care ține de aproape un an.

(Gazeta Transilvaniei 4 (16) Dec. 1891.)

VI. Articole de popularizare a medicinei; bibliografie medicală românească. *)

66. Povețe.

Pentru durerea de măsele: O foaie de specialitate recomandă apa caldă ca medicină simplă contra durerii de măsele. Se ia o bucățică de postav împăturat de câteva ori peste olaltă, se moaie în apă foarte fierbinte și apoi se freacă ușor cu ea măseaua bolnavă și gingia din jurul ei, iar după aceea bucățica de postav se ține câțva timp pe măsea. Aceasta trebuie să se facă de mai multe ori până durerea va înceta. Cu cât bolnavul poate suferi o cataplasma mai caldă, cu atât durerea înceată mai iute.

(Gazeta Transilvaniei 7 (19) April. 1891.)

67. Povețe.

Pentru durere de urechi, Locuitorul din România Toma Frățilă care a suferit mult de durere de urechi, împărtășește „Românului literar” următoarea doftorie, cu asigurarea că acei-ce o vor folosi, vor scăpa îndată de boală:

Se cumpără de 8-10 cr. flori de soc; se fierbe apă într'o oală de un pătrar ori de o jumătate de litru; când apa fierbe bine se pun florile de soc în ea; după punerea lor se mai lasă pe foc 2-3-4 minute, fiind oala bine astupată; în urma acestora se pune pe oala cu gura în jos o pâlnie sau un tolcer bine potrivit și astfel oala se duce bolnavului; care-și pune urechea în gura țevei, lăsându-se să meargă aburul înăuntru cât poate suferi de fierbinte. Făcând astfel bolnavul în 5-6 minute e deplin sănătos, ferindu-se pentru 3-4 ore a nu ieși la vânt sau la frig.

Doftoria aceasta a auzit'o dl. Frățilă dela o femeie hătrână de 82 ani cu numele Stana Albescu din com. Boița de lângă Turnul-Roșu.

(Gazeta Transilvaniei 14 (26) April. 1891.)

68. Tratamentul empiric al tuberculozei.

În rubrica „Higienă” a Gazetei Transilvaniei găsim o curioasă expunere a preotului din Arghihat Ștefan Sabo „Pentru vindecarea ofitei sau tuberculozei”, în urma unor experiențe ale sale, recomandă mai pre sus de toate un trai regulat și dietetic, aer curat de pădure și o hrană vegetală.

(Gazeta Transilvaniei 4 (16) Aug. 1891.)

*) În „Gazeta Transilvaniei” există în 1891 o rubrică specială de popularizare a higienii, care apărea la intervale neregulate.

69. Notă bibliografică.

Apărătorul Sănătății, ziar ilustrat de medicină și igienă populară. Apare de două ori pe lună în București, sub direcțiunea d-lui Dr. N. Manolescu, profesor de oftalmologie la Fac. din București, cu concursul d-lor Dr. Sergiu, Dr. Istrati, Dr. Boicescu, Dr. V. Babeș, Dr. Bianu, Dr. Apostoleanu, Dr. Munteanu.

Cuprinsul: Hereditate sau moștenire. Originea omului pe pământ și rasele lui. Un câne turbat pe străzile capitalei. Pojarul. Piatra Iadului. Omul față cu maimuțele superioare. Brânca. Bani pe răni. Băutura săteanului; Rachiul. Spitalul „Caritatea publică” din staț. balneară „Lacul Sărat”.

Gazeta Transilvaniei 17 (29) Sept. 1891.)

70. Povețe.

În opul „Tratatul boalelor acute infecțioase” al Dr. Simeon Stoica medic cercuial Rodna-Veche se află povețe medicale pentru popor. Reproducem și noi următoarele:

Ce să faci când cineva scuipă sau vomează sânge în grad mare? Pune pe piept ștergere groase udate în apă rece. Schimbă-le la fiecare jumătate oră, storcându-le totdeauna bine. Spală curat o bucată de sare și dă-i bolnavului să-o lingă adeseori. Nu mânca bucate fierbinți și nu bea beuturi iritatoare.

Cum se oprește curgerea sângelui pricinuită prin tăeturi ori prin alte lovături? Culege păinjeni mulți, curăță-i bine de gozuri, pune-i pe rană și-i strânge bine cu o față de pânză. Dacă nu afli păinjin, zdrobește mărunț niște cărbuni și după-ce ai cernut, presară-i pe rană acoperind-o și strângând bine cu o cârpă de pânza moale.

Ce să faci ca să scapi de bătățuri (ochiuri de găină)? Poartă încălțăminte comode, largi și de piele moale, cu vârf și cu călcâie joase, abia de un deget de înalte. Ține picioarele în apă caldă în toată seara câte 1/2 oră, apoi pune pe bătățuri următoarea compoziție: terpenină groasă o linguriță, ceară albă și săpun simplu taie mărunț, din fiecare o lingură, cu puțin oleu de lemn topește-le la olaltă din care va ieși o masă compactă. Din aceasta unge o bucată de cârpă pe care o vei așeza pe bătățuri și în scurt timp vei scăpa de ele.

Cum se vindecă nigeii? Pune mestecăn verde în foc, din sucul fierbinte, ce va ieși din capătul care nu arde, pune dimineața și seara câte 2—3 picături pe nigei și vei scăpa în curând de ei. Dacă nigelul este mai mare, implântă în el vârful unui ac până la rădăcina nigelului, la flacăra

unei lumini, infierbântă capătul cu urechile până la roșu și în 2—3 zile nigelul pică cu rădăcină cu tot.

(Gazeta Transilvaniei 22 Sept. (4 Oct.) 1891.)

71. Articol de popularizare.

La rubrica „Higienă“ din ziarul „Gazeta Transilvaniei“ se publică un articol „Despre grija unei femei dela însărcinare și până ce mișcă copilul“ — cu un adaus de Dr. S. Gheorghiu, medic primar al spit. Sf. Spiridon din Iași.

(Gazeta Transilvaniei 22 Sept. (4 Oct.) 1891.)

72. Povețe.

Cum se vindecă arsura cauzată prin foc sau prin apă fierbinte ?

Pe partea arsă numai decât pune cărpe udate în apă rece ca gheața, le stoarce și le schimbă adeseori. Cartofi tăiați în strujele subțiri ori lut bine udat și frământat cu apă rece încă sunt bune pentru arsuri. Dacă arsura a produs beșici, mestecă oleu de în ori unt de lemn în părți egale cu apă de var, unge o cărpă moale cu aceasta mestecătură și pune pe beșicile de arsură. Un alt mijloc și mai bun este pulvere de sodă bicarbonă aplicată pe arsură, ori aceasta topită în apă și aplicată cu cărpe și formă de invelitori umede.

(Gazeta Transilvaniei 29 Sept. (11 Oct.) 1891.)

73. Articol de popularizare.

La rubrica „Higienă“ din „Gazeta Transilvaniei“ este articolul publicat de Dr. Mirinescu, șef de clinică al spitalului de copii din București, despre „Creșterea copiilor“.

(Gazeta Transilvanie 6 (18) Oct. 1891.)

VII. Publicitate medicală.

74. Reclamă,

Reclamă mare pentru un medicament probat de decenii : este „Balsamul de viață“ a lui Dr. Rosa.

(Gazeta Transilvaniei No. 5. 1891. și urm.)

75. Anunț.

Specialistul Sigism. de Czartorysky, patronul chirurgilor din Varșovia, cu ocazia trecerii sale va sta scurt timp în Brașov, în care timp va da consultații pentru bătăături (ochi de găină, degerături, negei, și piele întărită) prin metode simple, naturale și cu efect sigur.

(Gazeta Transilvaniei 10 (22) April. 1891.)

76. Anunț.

Dentistul Dr. Gust din Brașov ține consultații.
Scoaterea dinților cu și fără de narcosă.
Plombarea dinților cu cement, argint și aur.
Dinți artificiali.

(Gazeta Transilvaniei 25 Martie (6 April.) 1891.)

77. Anunț.

Dr. Carol Flechtenmacher, med. univ. în Brașov, s'a mutat în Cetate, Piața Mare No. 18.

(Gazeta Transilvaniei 27 Oct. (8 Nov.) 1891.)

VIII. Stiri medicale din străinătate.*)

78. Sângele de capră ca remediu contra tuberculozei.

Cetim din ziarul „Figaro“ că la Nantes s'au făcut de către doi medici anume Picq și Bertin încercarea de a vindeca tuberculoza prin injecțiuni de sânge de capră. Ambii doctori au fost chemați la Paris unde au făcut în fața mai multor clinicieni operația lor la 2 pacienți. Operația este foarte simplă. Se deschide cu precauțiune vâna principală a unei capre vii și i-se introduce pacientului prin mijlocul unei tevi ca la 15 grame de sânge. La întrebunțarea sângelui de capră au fost numiții doctori îndemnați prin împrejurarea, că caprele nu pot fi atinse de tuberculoză și că prinurmarea sângele lor ar putea întări pe acel al omului slăbit în lupta cu bacilii.

(Gazeta Transilvaniei 27 Ian. (8 Febr.) 1891.)

*) Nu s'au extras decât câteva știri, cari ne-au părut mai importante.

79. Contra tuberculozei.

Doctorul Liebreich a dat Miercurea trecută seamă societății de medicină din Berlin despre niște cazuri de lupus ce a tratat după noul său metod. El a constatat o îmbunătățire considerabilă în primele opt cazuri ale tratamentului său, fără să se fi petrecut vre-un fenomen accesoriu.

Insuși profesorul a administrat dozele din remediul său, la fiecare bolnav.

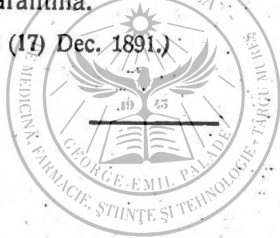
Doctorul Liebreich a făcut să reiese că remediul său nu este specific contra tuberculozei, dar că lucrează asupra inflamațiilor de diferite naturi iar că întrebuițarea metodei sale nu atrage urmări supărătoare durabile.

(Telegraful Român 2/14 Martie 1891.)

80. Epidemie de vărsat în Macedonia.

Bubatul negru bântue în mod îngrozitor în Macedonia. Mai multe localități au trebuit să fie evacuate de locuitori și puse sub carantină.

(Gazeta Transilvaniei 5 (17) Dec. 1891.)

Incheiere.

Din știrile extrase în această teză, găsim o seamă de informațiuni interesante pentru istoria medicinei românești. Înainte de toate aflăm o serie de nume de medici români ardeleni, cari activau în tot întinsul Ardealului. Intre ei sunt vre-o câțiva, cari sunt bine cunoscuți în istoria medicinei românești (Dr. Gheorghe Baiulescu, Dr. Ioan Moga, Dr. Vuia, Dr. Emil Pop, și alții) alte nume a căror rol în viața medicală românească a Ardealului, urmează încă să fie stabilit. Vedem medici tineri, cari cu toată vitregia timpurilor pătrund chiar și în posturile dela clinicile universitare din Cluj. Aflăm că un medic dela țară, D-rul Stoica găsește timpul și energia necesară, pentru a scrie o carte de popularizare a medicinei. În sfârșit suntem informați, că distinsul medic arădean Dr. Vuia încearcă să înființeze un institut românesc pentru prepararea vaccinului.

Știrile despre medicii din Țara-Veche sunt bogate, abundă informațiile despre marele Victor Babeș. Este evident cât de mândru era Ardealul pe acest fiu al său, care ajunsese o glorie a medicinei românești și o celebritate a medicinei universale. Cu aceeași mândrie se insistă asupra institutului Babeș, care este frecventat și de bolnavi din țări străine. E emoționant pentru noi de a constata, că în aceia vreme își începuse activitatea științifică septuagenarul de astăzi Gh. Marinescu și că Ardealul românesc urmărea cu drag această ascenziune, precum urmărea cu interes activitatea științifică a celorlalți corifei din București și țară ca Felix, Asachi, Leonte sau începuturile activității științifice a tânărului ardelean devenit profesor universitar în Iași Emil Pușcariu. O știre de interes pentru istoria contribuției de sânge a ardelenilor în războiul din 1877—78 este știrea morții Dr. Niculaie Grancea, Făgărășan trecut în Țară la școala lui Davila, care a făcut acte de bravură la Grivița, unde a rămas greu rănit. În general trebuie accentuat că presa noastră înregistra cu cel mai mare interes tot ce se petrecea în lumea medicală dincolo de munți. Asupra acestui fenomen simptomatic vom mai reveni.

Știrile sanitare din Ardeal, din Țara-Veche și din Ungaria sunt de un interes mai redus. Rezultă că mai ales în jurul Blajului și în Hunedoara bântuiau epidemii grave de vărsat și diferie.

Interesantă este știrea despre un post de medic vacant din Hațeg; se insistă ca el să fie ocupat de un român (ceia-ce nu s'a întâmplat el fiind atribuit mai târziu unui ungar). Din Țară sunt vre-o câteva știri despre persistența unor focare de gripă (care cu câțiva ani mai în urmă își reîncepuse mersul cutropitor în toată Europa). Cu interesul cuvenit se înregistrează boala Principelui moștenitor și cu mândrie se arată statisticele despre spitalele din țară sau de afluxul bolnavilor din străinătate la institutul Babeș. Știrile din Ungaria sunt puține; o notiță interesantă despre pleora de medici cari se resimția și atunci, informații despre o grozavă epidemie de gripă în Câmpia Ungariei, care denotă oareșcare deficiență a serviciului sanitar. Cum am accentuat mai sus bate la ochi predominarea informațiilor din Țara Veche față de cele din Ungaria. E izbitoare orientarea clară spre București și neglijarea voită a Budapestei.

Concluzii interesante se pot trage din capitolul despre articolul de popularizare. Lipsind o presă medicală românească, deficiența această caută a fi compensată în presa zilnică. „Gazeta Transilvaniei“ are chiar o rubrică specială despre Higienea. Este interesant de constatat că mai multe articole din rubrică aceasta sunt semnate de medici tineri din Țara-Vechă. Nu lipsesc nici povește populare cari luate fiind chiar din practica populară, prezintă oareșcare importanță din punct de vedere al istoriografiei medicale românești.

La publicitatea medicală găsim vre-o câteva nume de medici Sași brașoveni, reclama vestitului „Balsam al vieții“ a lui Rózsa, foarte popular pe atunci la țaranii ardeleni.

Concluziuni.

1. Știrile extrase din două gazete românești din Ardeal în anul 1891 prezintă interes mai ales prin nume de medici ardeleni români, cari se găsesc în ele și cari ne permit să ne dăm seama despre repartizarea medicilor români asupra Ardealului și despre activitatea lor în cadrele societății românești.

2. O deosebită atenție dau gazetele românești ardeleni mișcării medicale românești din Țara-Veche, pe care a urmăresc până în cele mai mici amănunte. Semnificativă este în schimb lipsa pronunțată de interes pentru mișcarea medicală din restul Ungariei.

3. Lipsind o presă medicală românească în Ardeal „Gazeta Transilvaniei“ din Brașov caută ca să remedieze cel puțin parțial această deficiență, având o rubrică specială de popularizare, intitulată „Higienă“ la această rubrică colaborează și medici din Țara-Veche.

Văzută și bună de imprimat:

Decanul Facultății:

(ss) Prof. Dr. D. Michail

Președintele tezei:

(ss) Prof. Dr. V. Bologna.